

CLT/CIH/MCO/2010/PI/144
Paris, 26 Février 2010
Original: English

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Organisation
des Nations Unies
pour l'éducation,
la science et la culture

Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Организация
Объединенных Наций по
вопросам образования,
науки и культуры

منظمة الأمم المتحدة
للتربية والعلم والثقافة

联合国教育、
科学及文化组织

Official Translation of the 1954 Hague Convention for the Protection
of Cultural Property in the Event of Armed Conflict

Submitted by Turkey

The Official Translation of the Convention in Turkish:

**SİLAHLI BİR ÇATIŞMA HÂLİNDE KÜLTÜR MALLARININ
KORUNMASINA DAİR SÖZLEŞME
(La Haye, 14 Mayıs 1954)**

Yüksek Âkîd Taraflar,

Kültür mallarının son harpler sırasında önemli zararlar gördüğünü, savaş tekniğindeki gelişmeler sebebiyle de gittikçe artan tahrip tehlikesine maruz bulunduğunu müşahede etmiş, Her millet dünya kültürüne kendinden bir şey katmış olduğu cihetle, hangi millete ait olursa olsun, kültür eserlerine karşı vakî olacak tecavüzlerin bütün insanlığın kültür mamelekine karşı işlenmiş tecavüzler sayılacağına inanmış,

Mevcut kültür mamelekinin muhafazasının bütün dünya milletleri için büyük önem taşıdığını ve bu mamelekin milletlerarası ölçüde korunması gerektiğini müşahede etmiş,

2. Article 7 – Military Measures

In the event of armed conflict, protection of cultural property is one of the fundamental principles adopted under the law of armed conflict. Accordingly, the non-use of cultural property as a military target, not to stage military attacks against those properties and consideration of cultural property as a protected object constitute main requirements.

a) Within this framework, in accordance with the Article 7 and 25 of the Convention:

Military judges, candidate military judges are provided training by the units such as Military Academies, Armed Forces Academy, Intelligence School, Information Support School, which function under the Turkish Armed Forces . Besides, the personnel enrolled in the National Security Academy are trained by the Turkish General Staff-Legal Department in the field of law of armed conflict.

b) At the Partnership for Peace Training Centre, international courses on the same subject are organized which are open to the participation of both the Turkish Armed Forces personnel and the military personnel of the foreign countries.

c) Through the trainings conducted and courses organized, the staff are informed for the purpose of “the dissemination of the Convention” as well as about the military measures to be taken in accordance with its provisions.

The personnel/trainees are instructed for the purpose of raising their awareness and knowledge on the following points,

- The importance of the cultural assets that enjoy the status of the protected object,
- The rule that these objects are not to be set as military targets,
- The marking of the cultural objects and the emblems to be used for that purpose in accordance with the Convention.

3. Chapter V – The Distinctive Emblem

The use of the distinctive emblem, as defined in the Chapter 5 of the Convention, notified to Governorships and museums nationwide, with a circular order dated 05.01.1999

Furthermore, Guidelines for Entrance, Information and Orientation Outdoor Signs of Museums and Archeological Sites put into force on 23.11.2007. Use of the distinctive emblem on the entrance, information and orientation outdoor signs of museums and archeological sites throughout the country adopted by the said guidelines.

4. Article 25 – Dissemination of the Convention

Silahlı Bir Çatışma Hâlinde Kültür Eserlerinin Korunmasına dair olup 1899 ve 1907 La Haye sözleşmeleriyle 15 Nisan 1935 tarihli Washington Paktı'nda tespit edilmiş bulunan prensiplerini rehber edinmiş,

Bu malların korunması hususunda ancak millî ve milletlerarası tedbirlerin tesirli olabilmesi için barış zamanından itibaren teşkilâtlandırılması gereğini düşünmüş,

Kültür mallarının korunması yolunda mümkün her türlü çareye başvurulmasına karar vermiş

Bulunmakla, aşağıdaki hükümler hakkında aralarında mutabakata varmışlardır:

BÖLÜM – I

Korunmaya dair genel hükümler

Madde - 1

Kültür mallarının tanımı:

Aşağıdaki bildirilenler, menşee veya sahipleri ne olursa olsun; bu Sözleşme bakımından kültür malları sayılırlar:

a) Dinî veya laik, mimari, tarihî anıtlarla sanat anıtları, arkeolojik değerlerdeki yerler, bütünü itibariyle tarihî veya artistik bir alâka arz eden yapı toplulukları, sanat eserleri, elyazmaları, kitap ve başkaca tarihî, artistik veya arkeolojik değer taşıyan eşya, keza yukarıda bildirilen servetlerden mürekkep bilim koleksiyonlarıyla, önemli kitap, arşiv röprodüksiyon koleksiyonları ve emsali gibi milletlerin kültür muamelelerinde büyük önemde yeri olan menkul ve gayrimenkul mallar,

b) Gerçek ve başlıca görevi (a) fıkrasında zikredilen menkûl kültür mallarını koruma veya teşhirden ibaret olan müze, büyük kitaplık, arşiv deposu gibi binalarla (a) fıkrasında açıklanan menkul kültür mallarının silahlı bir çatışma hâlinde korunmasına mahsus sığınaklar,

c) (a) (b) fıkralarında tarif edilen kültür mallarını büyükçe sayıda içine alan ve “anıt merkezleri” denilen merkezler.

Madde – 2

Kültür mallarının korunması:

İşbu Sözleşme bakımından kültür mallarının korunması, bu malların emniyet altına alınmasını ve bunlara riayet edilmesini gerektirir.

Madde - 3

Kültür mallarının emniyet altına alınması:

Yüksek Âkîd Taraflar, kendi ülkeleri üzerindeki kültür mallarını silahlı bir çatışmanın önceden tahmin edilebilecek tesirlerine karşı emniyet altına almayı, uygun görecekları tedbirleri ittihaz ederek barış zamanından itibaren hazırlamayı taahhüt ederler.

Madde - 4

Kültür mallarına riayet:

1. Yüksek Âkîd Taraflar, gerek kendi ülkeleri üzerinde gerek diğer Yüksek Âkîd Tarafların ülkelerinde bulunan kültür mallarıyla bunların korunma tesislerini ve civarlarındaki yerleri, silahlı bir çatışma hâlinde bu eserleri tahribe veya bozulmaya maruz bırakabilecek

maksatlar için kullanmaktan sakınmak ve bu mallara karşı her türlü düşmanca davranıştan kaçınmak suretiyle işbu mallara riayeti taahhüdederler.

2. İşbu maddenin birinci fıkrasında açıklanan taahhütler, ancak askeri bir zaruretin kaçınılmaz hükmü altında ihlâl olunabilir.

3. Yüksek Âkîd Taraflar, kültür mallarının, her ne yönden olursa olsun, çalınmasını, yağma edilmesini veya kaçırılmasını ve bunlara karşı girişilecek her türlü tahrip fiilini men etmeyi, önlemeyi, icabında bu türlü hareketleri durdurmayı da ayrıca taahhüdederler. Keza başka bir Yüksek Âkîd Tarafın ülkesi üzerinde bulunan menkul kültür mallarına el koymaktan sakınırlar.

4. Kültür mallarına karşı herhangi bir misilleme hareketine girişmekten sakınırlar.

5. Bir Yüksek Âkîd Taraf, başka bir Yüksek Âkîd Tarafın 3 ncü maddede bildirilen emniyet altına almak tedbirlerine riayet etmediği sebebine dayanarak işbu Yüksek Âkîd Tarafa karşı 4 ncü madde ile bağlandığı mükellefiyetlerden sıyrılamaz.

Madde - 5

İşgal:

1. Bir Yüksek Âkîd Tarafın ülkesini kısmen veya tamamen işgal eden Yüksek Âkîd Taraflar, işgal altındaki ülkenin yetkili millî makamlarınca kendi kültür mallarının emniyete alınması ve muhafazası yolunda gösterilecek gayretleri imkân nispetinde destekleyeceklerdir.

2. İşgal altındaki ülkede bulunan veya harp harekâtı yüzünden hasara uğramış bazı kültür mallarının muhafazası için acil bir müdahale gerektiği ve yetkili millî makamlar bu müdahaleyi üstüne almadığı takdirde işgal idaresi millî idare ile sıkı iş birliği ederek imkân nispetinde en mübrem muhafaza tedbirlerini alacaktır.

3. Bir mukavemet hareketi mensuplarınca kendi meşru hükümetleri sayılan her hangi bir Yüksek Âkîd Taraf hükümeti, imkân buldukça işbu Sözleşmenin kültür mallarına riayet edilmesiyle ilgili hükümlerine uyma mecburiyeti hususuna mukavemet hareketi mensuplarının dikkatini çekecektir.

Madde – 6

Kültür mallarının işaretlenmesi:

16 ncü madde hükümleri gereğince kültür malları, bunların teşhisini kolaylaştıracak açık işaretlerle belirtilebilecektir.

Madde - 7

Askerî yönden alınacak tedbirler:

1. Yüksek Âkîd Taraflar, barış zamanından itibaren askerî kıtalarına ait nizamname ve talimatnamelere, işbu Sözleşmeye riayet edilmesini sağlayacak hükümler vaz'etmeyi ve keza barış zamanından itibaren silâhlı kuvvetleri mensuplarında, bütün milletlerin kültürüne ve kültür mallarına karşı bir saygı zihniyeti uyandırmayı taahhüdederler.

2. Yüksek Akîd Taraflar, barış zamanından itibaren silâhlı kuvvetleri bünyesinde, görevi kültür mallarına karşı saygılı davranılmasına nezaret etmek ve bu malların muhafazası ile vazifeli mülkî makamlarla iş birliği etmek olan servisler veya mütehasıs memurlar yetiştirmeyi veya ihdas etmeyi taahhüdederler.

BÖLÜM – II

Özel koruma

Madde – 8

Özel korunma altına alma:

1. Silahlı bir çatışma halinde menkul kültür mallarının muhafazasına mahsus sayısı mahdut bir kısım sığınak, anıt merkezleri ve büyük önem taşıyan başlıca gayrimenkul mallar özel koruma altına alınabilirler; ancak bunların:

a) Büyük bir endüstri merkezinden ve bir hava alanı, bir radyo istasyonu, milli müdafaa hizmetinde çalışan bir müessese, önemlice bir liman veya bir demiryolu istasyonu yahut büyük bir ulaştırma yolu gibi hassas bir nokta teşkil eden herhangi mühim bir askerî hedeften gereği kadar uzak bir mesafede bulunması;

b) Askerî maksatlar uğrunda kullanılmaması şarttır.

2. Keza, yeri neresi olursa olsun, her türlü ihtimale göre bombardımanlardan zarar görmeyecek şekilde inşa edilmiş olmak şartıyla, menkul kültür mallarının muhafazasına mahsus bir sığınak dahi özel koruma altına alınabilir.

3. Bir anıt merkezi, velev transit de olsa, askerî efrat veya malzeme nakliyatında kullanıldığı takdirde askerî maksatlarla hizmet eder sayılır. İçinde askerî harekât, askerî efradın toplanması veya harp malzemesi imalâtı ile doğrudan doğruya ilgili faaliyetler cereyan eden merkezler için de aynı hüküm caridir.

4. Birinci fıkrada yazılı kültür mallarından birinin sırf bu işe tahsis olunmuş silahlı muhafızlar tarafından nezaret altında tutuluşu veya bu kültür malı civarında umumi asayişî korumakla mükellef normal zabıta kuvvetlerinin bulunuşu hâlinde burası askerî maksatlar için kullanılmış sayılmaz.

5. İşbu maddenin birinci fıkrasında sayılan kültür mallarından biri, bu fıkranın kastettiği manada ehemmiyeti olan bir askerî hedef civarında bulunursa, ilgili Yüksek Âkîd Taraf, silahlı bir çatışma hâlinde bahis konusu hedefi kullanmayacağını ve bilhassa bu hedefin bir hava alanı, bir liman veya bir demiryolu istasyonu olması hâlinde, bu yerlerde her türlü seyrüsefer faaliyetini başka yere sevk edeceğini taahhüdederse, sözü geçen mahal de özel koruma altına alınabilir. Bu takdirde seyrüsefer faaliyetlerinin başka yere sevk edilmesini barış zamanından itibaren düzenlemek icap eder.

6. Kültür malları, “Özel koruma altında bulunan kültür malları milletlerarası sicili”ne kaydedilmekle özel koruma altına alınırlar. Bu kaydın icrası ancak işbu Sözleşme hükümleri dairesinde ve bu Sözleşmenin tatbikatıyla ilgili tüzükte bildirilen şartlar altında mümkün olabilir.

Madde – 9

Özel koruma altındaki kültür mallarının dokunulmazlığı:

Yüksek Âkîd Taraflar, milletlerarası sicile kaydedilmelerinden itibaren özel koruma altına alınan kültür mallarına karşı her türlü tecavüz hareketinden sakınmak ve 8 nci maddenin 5 nci fıkrasındaki hâller müstesna olmak üzere bu malları ve civarlarını herhangi askerî maksatlarda kullanılmaktan kaçınmak suretiyle bunların dokunulmazlığını temini taahhüt ederler.

Madde – 10

İşaretleme ve denetleme:

Silahlı bir çatışma, sırasında özel koruma altında bulunan kültür malları 16 ncı maddede açıklanan belirtici işaretlerle teçhiz edilecek ve tatbikat tüzüğünde belirtildiği gibi, milletlerarası bir denetlemeye açık tutulacaktır.

Madde – 11

Dokunulmazlığın kaldırılması:

1. Yüksek Âkîd Taraflardan biri, özel koruma altına alınan bir kültür malı hakkında 9 ncu maddedeki taahhütlerini ihlâl edecek bir harekette bulunduğu takdirde hasım taraf, bu ihlâl keyfiyetinin devamı müddetince, ilgili malın dokunulmazlığına riayet mecburiyetinden kurtulmuş olur. Şu kadar ki, mümkün oldukça ve önceden bu ihlâl hareketine makûl bir müddet içinde son verilmesini talep eder.

2. İşbu maddenin birinci fıkrasında yazılı hâl dışında, özel korunma altındaki bir kültür malın dokunulmazlığı ancak sakınılmayacak bir askerî zarureti devamı süresince kaldırılabilir. İşbu zaruret hâline, ancak bir tümen veya önemce buna eşit veya daha üstün bir askerî teşekkül kumandanlığınca hükmedilebilir. Durumun imkân bıraktığı bütün hâllerde, dokunulmazlığın kaldırılacağı hususu hasım tarafa yeteri kadar önceden ihtar olunur.

3. Dokunulmazlığı kaldırılan taraf, mümkün olan en kısa zamanda, yazılı olarak ve mucip sebepleri açıklanmak suretiyle keyfiyetten, tatbikkat tüzüğünde adı geçen Kültür Malları Genel Komiserine bilgi vermek mecburiyetindedir.

BÖLÜM – III

Kültür Mallarının nakliyatı

Madde – 12

Özel koruma altına alınan nakliyat:

1. Münhasıran kültür mallarının gerek ülke içinde gerekse başka ülkeye nakli, ilgili Yüksek Âkîd Tarafın isteği üzerine, Tüzükte açıklanan şartlar içinde özel koruma altında yapılır.

2. Özel koruma altındaki nakil, 16 ncı maddede açıklanan belirtici işareti taşıy ve tatbikat tüzüğünde bildirilen milletlerarası murakabe altında yapılır.

3. Yüksek Âkîd Taraflar, özel koruma altında yapılan nakliyata karşı herhangi düşmanca bir harekete girişmekten tevakkî ederler.

Madde – 13

Müstacel hallerde nakliyat:

1. Şayet bir Yüksek Âkîd Taraf, bazı kültür mallarının emniyetini başka bir yere nakillerini gerektirdiğini ve durumun, bilhassa bir silahlı çatışma başlangıcında, 12 nci maddede açıklanan işlemin tatbikini imkânsız kılacak bir müstaçeliyet arz ettiğini mütalaa ederse, bu nakliyata 15 nci maddede bildirilen belirtici işaret konabilir, yeter ki, evvelce bu nakliyat için 12 nci madde uyarınca bir dokunulmazlık hakkı istenmiş ve bu talep reddedilmemiş olsun. Mümkün oldukça bu nakliyat hakkında hasım taraflara bilgi verilir. Başka bir memleket ülkesine doğru yapılan nakliyata dokunulmazlık hakkı açıkça tanınmamışsa hiç bir suretle belirtici işaret konulamaz.

2. Yüksek Âkîd Taraflar, bu maddenin 1 nci fıkrasında sözü edilen belirtici işaretlerle işaretlenmiş nakliyatta yönetilebilecek düşmanca hareketlere karşı bunları korumak için mümkün olan gerekli tedbirleri alacaklardır.

Madde – 14

Müsadere, zapt ve iğtinam dokunulmazlığı:

1. Müsadere, zapt ve iğtinam dokunulmazlığından:
 - a) 12 nci veya 13 ncü maddelerde sözü edilen korumadan istifade eden kültür malları,
 - b) Münhasıran bu malların nakline tahsis edilmiş olan taşıtlar faydalanırlar.
2. İşbu madde, araştırma ve murakabe haklarını hiç bir suretle takyit etmez.

BÖLÜM – IV

Personel

Madde - 15

Personel:

Kültür mallarının korunması ile vazifelendirilen personele, emniyet icaplarının gerektirdiği ölçüde ve bu malların menfaati icabı saygı gösterilecektir; bunlar, hasım tarafın eline düştüğü takdirde, koruma ile mükellef buldukları kültür malları da hasım tarafın eline geçtikten sonra dahi vazifelerini görmeğe devam edebilmelidirler.

BÖLÜM – V

Belirtici işaret

Madde - 16

Sözleşmenin işareti:

1. Sözleşmenin belirtici işareti, uç tarafı sivri, çaprazlama çivit mavisi - beyaz bir armadan ibarettir. (Köşebentlerinde biri, armanın uç tarafına tatbik edilmiş çivit mavisi bir kare ile bunun üst tarafına resmedilmiş yine çivit mavisi bir üçgenden mürekkep bir arma kare ile üçgen her iki yanda birer beyaz üçgen meydana getirirler.)

2. Bu işaret tek olarak veya 17 nci maddede bildirilen şartlar altında, bir üçgen teşkil edecek şekilde üç kere tekrarlanmış olarak kullanılır.

Madde – 17

İşaretin kullanılması:

1. Üç kere tekrarlanan işaret ancak:
 - a) Özel koruma altında bulunan gayrimenkul kültür malları,
 - b) 12 nci ve 13 ncü maddelerde açıklanan şartlara uygun olarak kültür mallarının nakliyatı,
 - c) Tatbik Tüzüğü'nde yazılı şartlara uygun olarak meydana getirilmiş sığınakları, belirtmek için kullanılabilir.
2. Tek olarak işaret ancak :

- a) Özel koruma altında bulunmayan kültür mallarının,
- b) Tatbikat Tüzüğü uyarınca kontrol vazifesiyle mükellef şahıslar,
- c) Kültür mallarının koruması ile vazifeli personeli,
- d) Tatbikat Tüzüğü'nde açıklanan kimlik kartlarını belirtmek için kullanılabilir.

3. Silahlı bir çatışma, sırasında belirtici işareti, işbu maddenin evvelki fıkralarında bildirilen hâller dışında ya da bu işarete benzeyen her hangi başka işareti kullanmak yasaktır.

4. Gayrimenkul bir kültür malı üzerine belirtici işareti konulabilmesi için, aynı zamanda bu binaya ilgili Yüksek Âkîd Tarafın yetkili makamınca resmen tarihlenmiş ve imzalanmış bir izinnamenin de asılması şarttır.

BÖLÜM – VI

Sözleşmenin tatbik sahası

Madde – 18

Sözleşmenin tatbiki:

1. Barış zamanından itibaren yürürlüğe girecek olan hükümler dışında iş bu Sözleşme, ilân edilmiş bir harp veya Yüksek Âkîd Taraflardan ikisi veya daha fazlası arasında zuhur edecek silahlı bir çatışma hâlinde, harp hâli bunlardan biri veya birkaçı tarafından kabul edilmemiş dahi olsa tatbik edilecektir.

2. Sözleşme keza Yüksek Âkîd Taraflardan birine ait ülkenin kısmen veya tamamen işgalini tazammun eden bütün hâllerde, bu işgal hiç bir askerî mukavemetle karşılanmamış dahi olsa tatbik edilecektir.

3. Şayet çatışma hâlinde devletlerden biri bu Sözleşmeye taraf değil ise, taraf bulunan devletlerden yine aralarındaki münasebetlerde Sözleşme ile bağlı kalacaklardır. Keza taraf olmayan devlet işbu Sözleşme hükümlerini kabul ettiğini beyan eder ve bu hükümleri tatbik ederse taraf devletler bu devlete karşı da Sözleşme hükümleri ile bağlı kalacaklardır.

Madde – 19

Milletlerarası mahiyette olmayan çatışmalar:

1. Milletlerarası mahiyette olmayıp Yüksek Âkîd Taraflardan birinin ülkesinde silahlı bir çatışma hâlinde, hasım taraflardan her biri, bu Sözleşmenin hiç değilse kültür mallarına karşı saygılı bulunmasıyla ilgili hükümlerine riayetle mükellef olacaklardır.

2. Çatışmada hasım taraflar, özel anlaşma yoluyla işbu Sözleşmenin diğer hükümlerinden bir kısmını veya tamamını yürürlüğe koymağa gayret edeceklerdir.

3. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı bu yolda, çatışan hasım taraflara hizmetlerini sunabilir.

4. Yukarıdaki hükümlerin tatbiki, çatışan hasım tarafların hukukî durumu üzerinde hiç bir suretle müessir olmayacaktır.

BÖLÜM – VII

Sözleşmenin tatbiki

Madde – 20

Tatbikat Tüzüğü:

İşbu Sözleşmenin tatbik usulleri, Sözleşmenin bir parçasını teşkil eden Tatbikat Tüzüğünde tayin edilmiştir.

Madde – 21

Koruyucu devletler:

İşbu Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü, hasım tarafların menfaatlerini korumakla mükellef koruyucu devletlerin yardımıyla tatbik edilecektir.

Madde – 22

Ulaştırma yolu:

1. Koruyucu devletler, kültür mallarının menfaati bakımından faydalı telâkki edecekleri bütün hâllerde; bilhassa, işbu Sözleşmenin veya Tatbikat Tüzüğü'nün ihtiva ettiği hükümlerin icra veya tefsirinde hasım taraflar arasında anlaşmazlık zuhur ettiği takdirde, dostane teşebbüslerde bulunurlar.

2. Bu maksatla, koruyucu devletlerden her biri, taraflardan birinin veya Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürünün müracaatı üzerine ya da kendiliğinden, hasım taraflar temsilcilerinin ve bilhassa kültür mallarını koruma ile mükellef makamların muhtemelen uygun düşecek tarafsız bir memleket topraklarında toplanmalarını teklif edebilir. Hasım taraflar, kendilerine yapılacak toplantı tekliflerini müspet sonuçlandırmak zorundadırlar. Koruyucu devletler, tarafsız bir devletten seçilen veya Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürünce tavsiye olunan bir şahsiyetin bu toplantıya başkanlık etmek üzere davetini hasım tarafların tasvibine sunar.

Madde – 23

Unesco'nun yardımı:

1. Yüksek Âkîd Taraflar, kendi kültür mallarını korunmasını teşkilâtlandırmak veya işbu Sözleşme ve Tüzüğün tatbikatından doğacak herhangi başka bir meseleyi hâletmek üzere Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı'ndan teknik yardım talep edebilirler. Teşkilât, programının ve imkânların çerçevesi içinde bu yardımı yapar.

2. Teşkilât bu konuda Yüksek Âkîd Taraflara kendiliğinden tekliflerde bulunmak yetkisine sahiptir.

Madde - 24

Özel anlaşmalar:

1. Yüksek Âkîd Taraflar, ayrıca halletmeyi faydalı mütalaa ettikleri her meselede özel anlaşmalar aktebilirler.

2. Bu Sözleşmenin kültür malları ve bunlara tahsis edilmiş memurlara sağladığı himayeyi azaltacak mahiyette hiç bir özel anlaşma yapılamaz.

Madde - 25

Sözleşmenin yayılması:

Yüksek Âkîd Taraflar, barış ve silahlı çatışma zamanında işbu Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü metinlerinin kendi memleketinde mümkün olan en geniş çevrelere yayılmasını temin

ile mükelleftirler, Bilhassa bu metinleri, esasları bütün milletçe ve bhusus silahlı kuvvetler ve kültür mallarının korunmasına memur vazifelilerce anlaşılacak surette askerî ve mümkünse sivil eğitim programlarına almayı da taahhüt ederler.

Madde - 26

Tercüme ve raporlar:

1. Yüksek Âkîd Taraflar, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü vasıtası ile işbu Sözleşmenin ve Tatbikat Tüzüğü'nün resmî tercümelerini birbirine bildirirler.

2. Bundan başka, en az dört yılda bir defa bu Sözleşme ile Tüzüğü'nün tatbikiyle ilgili olarak kendi idarî makamlarınca alınmış, hazırlanmakta olan veya alınması düşünülen tedbirlere müteallik bildirilmesini faydalı bulacakları bilgileri havi bir raporu Genel Müdürüne gönderirler.

Madde – 27

Toplantılar:

1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, İcra Konseyi'nin tasvibi ile Yüksek Âkîd Taraflar temsilcilerini toplantılara çağırabilir. Genel Müdür, Yüksek Âkîd Taraflardan en az beşte birinin talebi üzerine bu çağırmaı yapmakla, mükelleftir.

2. Toplantının, işbu Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü'nün tevdi ettiği diğer vazifelerine hanel gelmemek şartıyla, bu Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü'nün tatbikiyle ilgili meseleleri incelemek ve bu konuda tavsiyelerde bulunmak görevleri vardır.

3. Toplantı, Yüksek Âkîd Tarafların ekseriyeti temsil edilmiş olduğu takdirde ve 39 ncu madde uyarınca Sözleşme ile Tatbikat Tüzüğü'nün yeniden gözden geçirebilirler.

Madde – 28

Cezalar:

Yüksek Âkîd Taraflar işbu Sözleşmeyi ihlâl eden veya bu yolda bir emir veren kimsenin, hangi milletten olursa olsun, araştırılarak ceza hukuk ve disiplin cezalarına çaptırılmaları için kendi ceza hukuku sistemleri çerçevesi içinde gereken bütün tedbirler almayı taahhüt ederler.

SON HÜKÜMLER

Madde – 29

Dilekler:

1. İşbu Sözleşme, İngilizce, İspanyolca, Fransızca ve Rusça olarak tespit edilmiş olup her dört metin de aynı derecede muteberdir.

2. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı, Genel Konferansının diğer resmî dillerine de tercümeler yaptırılacaktır.

Madde – 30

İmza:

İşbu Sözleşme 14 Mayıs 1954 tarihini taşıyacak ve 21 Nisan-14 Mayıs 1954 tarihleri arasında La Haye'de toplanmış olan konferansa davet edilmiş bulunan bütün devletlerin imzalarına 31 Aralık 1954 tarihine kadar açık tutulacaktır.

Madde – 31

Tasdik:

1. İşbu Sözleşme, imza eden devletlerin anayasa usullerine uygun olarak tasdiklerine sunulacaktır.

2. Tasdik belgeleri Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi olunacaktır.

Madde - 32

Katılma:

Yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren işbu Sözleşme, 30 ncu maddede zikredilen ve bu Sözleşmeden imzası bulunmayan bütün devletlerin ve keza Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı İcra Konseyince iştirake davet edilen herhangi başka bir devletin katılmasına açık bulunacaktır.

Madde - 33

Yürürlüğe girme:

1. İşbu Sözleşme, beş tasdik belgesinin tevdi tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

2. Müteakiben her Yüksek Âkid Taraf için yürürlüğe girme; bu akidın tasdik belgesini tevdi tarihinden itibaren üç ay sonradır.

3. 18 ve 19 ncu maddelerde yazılı durumlar, hasım taraflarca muhasematın veya işgalin başlamasından evvel veya sonra tevdi olunacak tasdik ve katılma belgelerine hemen yürürlük hükmünü verirler. Bu hâllerde Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, 38 nci maddede yazılı tebligatı, en süratli yoldan yapar.

Madde – 34

Sözleşme hükümlerinin fiilen tatbik mevkiine konulması:

1. Yürürlüğe girmesi tarihinde Sözleşmeye taraf devletler, kendilerine ait olan hususlarda Sözleşmenin altı ay zarfında fiilen tatbik mevkiine konulması için gereken bütün tedbirleri alacaklardır.

2. Bu müddet, tasdik veya katılma belgesini işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden sonra tevdi edecek bütün devletler için, tasdik veya katılma belgelerini tevdi tarihinden başlamak üzere altı ay olacaktır.

Madde - 35

Sözleşmenin ülke bakımından şümulü:

Her Yüksek Âkid Taraf, Sözleşmeyi tasdik veya buna katılma sırasında ya da bundan sonraki herhangi bir zamanda, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevcih olunacak bir tebliğ ile işbu Sözleşmenin, milletlerarası münasebetleri idare ettiği ülkelerin tamamına veya yalnız bir kısmına şâmil olacağını bildirebilirler. Bu tebliğ, alınmasından itibaren üç ay sonra hükümlülük kazanır.

Madde - 36

Sözleşmenin önceki sözleşmelerle münasebeti:

1. Kara harplerine mahsus kanunlarla teamülleri (IV) ve harp hâlindeki deniz kuvvetleri bombardımanları (IX) ile ilgili gerek 29 Temmuz 1899, gerekse 18 Ekim 1907 tarihli La Haye Sözleşmeleri ile bağlı olup işbu Sözleşmeye taraf bulunan devletler arasındaki münasebetlerde işbu Sözleşme, yukarıda bildirilen (X) sayılı Sözleşme ile keza (IV) sayılı Sözleşme bağlı tüzük hükümlerini tamamlar ve (IX) sayılı Sözleşmenin 5 nci maddesinde açıklanan işaret yerine işbu Sözleşmenin 16 ncı maddesinde sözü edilen belirtici işareti - bu işaretin kullanılmasına Sözleşme ve Tatbikat Tüzüğü'nde yazılı bütün hâllerde muteber olmak üzere - ikame eder.

Madde - 37

Sona erdirme:

1. Yüksek Âkîd Taraflardan, her biri, kendi adına veya milletlerarası münasebetlerini idare ettiği ülke adına işbu Sözleşmeyi sona erdirebilir.
2. Sona erdirme, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi olunacak yazılı bir belge ile bildirilir.
3. Sona erdirme, buna dair belgenin alınması tarihinden bir yıl sonra muteber olur. Ancak bu bir yılın hitamı sırasında sona erdiren taraf silahlı bir çatışmaya girmiş bulunuyorsa, sona erdirme hükmü, çatışma sonuna ve herhalde kültür mallarının ülkesine iadesi muameleleri tamamlayıncaya kadar durur.

Madde - 38

Tebliğler:

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, gerek 30 ve 32 nci maddelerde gösterilmiş devletleri gerekse Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'nı her türlü tasdik, satılma veya 31, 32 ve 39 ncu maddelerde yazılı kabul belgelerinin kendisine tevdiinden, keza 35, 37 ve 39 ncu maddelerde yazılı bildirme ve sona erdirmelerinden haberdar eder.

Madde - 39

Sözleşmenin ve Tatbik Tüzüğü'nün yeniden gözden geçirilmesi:

1. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, işbu Sözleşme ile Tatbik Tüzüğü'ne dair tadilat teklifinde bulunabilir. Bu suretle yapılacak tadilat teklifi, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne bildirilir. Genel Müdür de muaddel metinleri Yüksek Âkîd Taraflara göndererek kendilerinden:
 - a) Bir konferans toplanarak teklif olunan tadillerin tetkikini arzu edip etmediklerinin,
 - b) Veya teklif edilen tadilatı, konferans toplanmasına lüzum kalmadan kabul etmek fikrinde olup olmadıklarının,
 - c) Ya da konferans toplanmasına hacet olmaksızın tadil tekliflerini reddetmeyi düşünüp düşünmediklerinin dört ay zarfında bildirilmelerini ister.
2. Genel Müdür, bu maddenin birinci fıkrasıyla ilgili olarak alacağı cevapları bütün Yüksek Âkîd Taraflara bildirir.
3. Bütün Yüksek Âkîd Taraflar, işbu maddenin birinci fıkrasının (b) şıkkına uygun olarak gösterilen müddet zarfında görüşlerini Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne açıkladıkları ve teklif olunan tadilatı bir konferans toplanmasına lüzum olmaksızın kabul fikrinde bulduklarını bildirdikleri takdirde, Genel Müdür, 38 nci

madde uyarınca bu karara dair tebligatı yapar. Tadil, işbu tebligat tarihinden 90 gün sonra bütün Yüksek Âkîd Taraflar hakkında muteber olur.

4. Genel Müdür, Yüksek Âkîd Tarafların üçte birinden, fazlasınca talep vaki olduğu takdirde, tadilat tekliflerinin incelenmesi için Yüksek Âkîd Tarafları konferansa çağırır.

5. Bundan evvelki fıkrada bildirilen usûle tâbi olmak üzere Sözleşmede veya Tatbikat Tüzüğü'nde yapılacak tadiller; Yüksek Âkîd Tarafların konferansta hazır bulunacak temsilcilerince ittifakla ve keza Yüksek Âkîd Tarafların her biri tarafından ayrı ayrı kabul edilmedikçe yürürlüğe giremez.

6. Dördüncü ve beşinci fıkralarda gösterilen konferansta karar altına alınmış Sözleşme ve Tatbik Tüzüğü tadillerinin Yüksek Âkîd Taraflarca kabulü, bu yolda resmî bir belgenin Birleşmiş Milletler Eğitim; Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi suretiyle yapılır.

7. İşbu Sözleşmeye ve Tatbik Tüzüğü'ne ait tadillerin yürürlüğe girmesinden sonra, işbu Sözleşme ve Tatbik Tüzüğü'nün yalnız bu suretle tadile uğrayan metni tasdike veya katılmaya açık bulunacaktır.

Madde – 40

Tescil:

Birleşmiş Milletler Şartı'nın 102 nci maddesi gereğince işbu Sözleşme, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürünün müracaatı üzerine Birleşmiş Milletler Sekreterliğince tescil olunacaktır.

İşbu Sözleşme aşağıda imzaları bulunan yetkililer tarafından imzalanmıştır.

La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde bir tek nüsha hâlinde hazırlanmış olup işbu nüsha Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı arşivlerinde muhafaza edilecek ve aslına uygun musaddak örnekleri 30 ve 32 nci maddelerde gösterilen bütün devletlerle Birleşmiş Milletler Teşkilâtına tevdi olunacaktır.

Silahlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair olan Sözleşmenin tatbikatına ait Tüzük

BÖLÜM – 1

Denetleme

Madde- 1

Görevlilerin milletlerarası listesi:

Sözleşmenin yürürlüğe girmesiyle beraber Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, Yüksek Âkîd Taraflarca Kültür Malları Genel Komiserliği görevini icraya ehil görülecek şahsiyetlerin isimlerinden mürekkep milletlerarası bir liste tanzim eder.

Bu liste, Yüksek Âkîd Tarafların taleplerine göre Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürünün teşebbüsüyle zaman zaman yeniden gözden geçirilir.

Madde- 2

Denetleme Teşkilâtı:

Yüksek Âkîd Taraflardan biri Sözleşmenin 18 nci maddesi şumulüne giren silâhlı bir çatışmaya dâhil olur olmaz:

a) Kendi ülkesi üzerinde bulunan kültür malları için bir temsilci tayin eder: şayet bir diğer ülkeyi işgal ediyorsa orada bulunan kültür malları için de özel bir temsilci tâyin etmekle mükelleftir.

b) Bir Yüksek Âkîd Tarafın muhasını koruyan koruyucu devlet 3 ncü madde gereğince bu âkîd nezdinde temsilciler tâyin eder.

c) İşbu Yüksek Âkîd Taraf nezdinde 4 ncü madde hükümlerine uygun olarak bir kültür malları Genel Komiseri tâyin olunur.

Madde- 3

Koruyucu Devletler delegelerinin tâyini:

Koruyucu Devlet, delegelerini kendi elçilik veya konsolosluk mensupları arasından ya da görevin icra edileceği tarafın muvafakatiyle başka şahıslar arasından seçer.

Madde- 4

Genel Komitenin tâyini:

1. Kültür Malları Genel Komiseri, nezdinde görevlendirileceği taraf ile muhasını tarafları koruyan Devletlerin müşterek kararıyla milletlerarası listede adı yazılı şahıslar arasından seçilir.

2. Bu hususta müzakerelerin başlamasından itibaren geçecek üç hafta sonunda tarafların bir mutabakata varamaması halinde, bunlar Genel Komiserin seçilmesini Milletlerarası Adalet Divanı Başkanından isterler. Başkanın seçeceği Genel Komiser, nezdinde görevlendirildiği tarafın tasvibine mazhar olmadıkça görevine başlayamaz.

Madde- 5

Delegelerin yetkileri:

1. Koruyucu devletler delegeleri, Sözleşmeyi ihlâl edici hareketleri tesbit edenler nezdinde görevlendirildikleri tarafın muvafakati ile, bu hareketlerin hangi şartlar altında vukua geldiği hususunu soruştururlar, Sözleşmeyi muhil hareketlerin durdurulması için mahallinde teşebbüslere geçerler ve gerekince Genel Komisere başvururlar: Genel Komiseri faaliyetlerinden devamlı surette haberdar ederler.

Madde - 6

Genel Komiserin yetkileri:

1. Kùltür Mallar Genel Komiseri, nezdinde görevli bulunduğu taraf temsilcisi ve diğer alâkalı delegelerle, Sözleşmenin tatbikatı ile ilgili bulunmak üzere kendisinden halli istenmiş olan meseleleri müzakere eder.

2. Genel Komiser, işbu Tüzükte belirtilen hallerde karar verme ve tâyin yapma yetkilerine sahiptir.

3. Nezdinde görevli bulunduğu tarafın muvafakati ile soruşturma açtırma veya bunu bizzat idare etmek hakkını haizdir.

4. Muhasını taraflar veya bunları koruyan koruyucu devletler nezdinde Sözleşmenin tatbiki hususunda faydalı mütalaa edeceği her türlü teşebbüste bulunur.

5. Sözleşmenin tatbikatına dair gereken raporları hazırlayarak ilgili taraflara ve bunları koruyan koruyucu devletlere sunar. Bu raporların örneklerini Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kùltür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi eder. Genel Müdür, ancak raporların teknik mütalaalarından faydalanabilir.

6. Koruyucu devletin bulunmadığı hallerde Genel Komiser, Sözleşmenin 21 nci ve 22 nci maddeleriyle Koruyucu Devlete tamnan görevleri yerine getirir.

Madde – 7

Müfettişler ve bilirkişiler:

1. Kùltür malları Genel Komiseri, alakalı delegelerin mütalaasını aldıktan sonra şayet uygun görürse, belirli bir görevle görevlendirilecek bir kùltür malları müfettişini temsil ettiği tarafın tasvibine arz eder, müfettiş ancak Genel Komisere karşı sorumludur.

2. Genel Komiser, delegeler ve müfettişler, yukarıdaki maddede beyan olunan tarafın tasvibine sunulacak olan uzmanların hizmetinden de faydalanabilirler.

Madde – 8

Denetleme görevinin yerine getirilmesi:

Kùltür malları Genel Komiseri, koruyucu devletler delegeleri, müfettişler, ve bilirkişiler hiçbir suretle görevlerinin sınırları dışına çıkamazlar. Nezdinde vazife gördükleri Yüksek Âküd Tarafın emniyet icaplarını bilhassa dikkate almaları ve her hal ve karda askeri zaruretleri, Yüksek Âküd tarafça kendilerine bildirildiği şekilde göz önünde tutmaları lazımdır.

Madde – 9

Koruyucu Devletler Vekili:

Şayet bir muhasım taraf bir koruyucu devlet faaliyetinden faydalanmıyan ve faydalanmadan mahrum kalmışsa 4 ncü maddede gösterilen usul gereğince bir kùltür malları Genel Komiserinin tayini zımında Koruyucu devlet görevini üzerine alması tarafsız bir devletten istenebilir. Bu suretle tayin olunacak Genel Komiser, dilerse bu Tüzükle tesbit edilen Koruyucu Devletler delegeliklerini müfettişler uhdesine verebilir.

Madde – 10

Masraflar:

Kültür malları Genel Komiserinin, müfettişlerin ve bilirkişilerin tahsisat ve masrafları, nezdinde vazifeli buldukları tarafa aittir. Koruyucu Devletler delegelerine ait tahsisat ve masraflar ise bu devletlerle menfaatlerini korudukları devletler arasında bir anlaşma konusu teşkil eder.

BÖLÜM – II

Özel Koruma

Madde – 11

Kondurma Sığınaklar:

1. Bir Yüksek Âkîd Taraf bir silahlı çatışma sırasında ve önceden görülemeyecek durumlar karşısında bir kondurma sığınak çatmak zorunda kaldığı ve bu sığınağın özel koruma altına alınmasını istediği takdirde, bu isteğinden kendi nezdinde vazifeli Genel Komiseri derhal haberdar eder.

2. Şayet Genel Komiser şartları ve bu kondurma sığınakta muhafaza edilen kültür mallarının önemini böyle bir tedbir alınmasına değer mahiyette bulursa, bu sığınağa Sözleşmenin 16 ncı maddesinde sözü geçen belirtici işaretin konulması için işbu Yüksek Âkîd Tarafa izin verebilir. Kararını derhal koruyucu devletlerin ilgili delegelerine bildirir; delegelerden her biri, 30 günlük bir süre içinde işaretin derhal kaldırılmasını isteyebilir.

3. Delegeler mutabakatlarını bildirir bildirmez veya 30 günlük süre dolduğu halde ilgili delegeler herhangi bir itirazda bulunmazsa ve şayet kondurma sığınakın Sözleşmenin 8 nci maddesindeki şartlara uygun olduğuna Genel Komiser kanaat getirirse, bu sığınakın özel koruma altında bulunan kültür malları siciline kaydını Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdüründen talebeder.

Madde – 12

Özel koruma altında bulunan kültür malları milletlerarası sicili:

1. Bir “özel koruma altında bulunan kültür malları milletlerarası sicili” ihdas edilmiştir.
2. Bu sicili, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü tutar ve birer örneğini Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri ile Yüksek Âkîd Taraflara verir.
3. Sicil, her biri bir Yüksek Âkîd Tarafın adına tahsis edilmiş olan bölümlere ayrılmıştır. Her bölüm yeniden üç paragrafa ayrılmış olup paragraflar: Sığınaklar, Anıt merkezleri, Başkaca gayrimenkul kültür malları başlıklarını taşırlar; her bölümün ihtiva edeceği kayıtları Genel Müdür tayin eder.

Madde – 13

Tescil talepleri:

1. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, ülkesi üzerinde bulunan bazı sığınakların, anıt merkezlerinin veya başka gayrimenkul kültür mallarının sicile kaydını Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdüründen talebedebilirler; bu taleplerde, malların mevkillerine dair açıklamalarda bulunur ve bu malların Sözleşmenin 8 nci maddesindeki şartlara cevap verdiğini de tasdik eder.

2. İşgal halinde, işgal eden devlet tescil talebinde bulunmak hakkına sahiptir.

3. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, tescil taleplerinin birer örneğini gecikmeksizin Yüksek Âkîd Taraflardan her birine gönderir.

Madde- 14

İtiraz:

1. Yüksek Akıd Taraflardan her biri Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne hitabeden bir yazı ile her hangi bir kültür malının tesciline itirazda bulunabilir. Bu yazı, tescil talebi suretinin postaya verildiği tarihten itibaren 4 ay zarfında Genel Müdürün eline geçmiş bulunmalıdır.

2. Bu türlü bir itirazın mucip sebeplere dayanması gerekir; sebepler sadece:

a) Malın bir kültür malı olmadığı,

b) Sözleşmenin 8 nci maddesinde açıklanan şartların yerine getirilmediği.

Olabilir.

3. Genel Müdür, gecikmeksizin itiraz yarısının birer örneğini Yüksek Akıd Taraflara gönderir. Gerekirse (Milletlerarası anıtlar, sanat ve tarih değeri taşıyan mevkilerle arkeolojik araştırma yerleri Komitesi'nin ve ayrıca lüzum görürse başka her hangi yetkili kurul veya şahsın mütalaasına başvurur.

4. Genel Müdür veya tescil talebinde bulunan Yüksek Akıd Taraf, itirazın geri alınması hususunda muteriz Yüksek Akıd Taraflar nezdinde faydalı bulacağı her türlü teşebbüse girişebilirler.

5. Şayet barış zamanında bir kültür malının tescilini istemiş bir Yüksek Akıd Taraf tescilin yapılmasından önce silahlı bir çatışmaya girmiş bulunursa, bahis konusu kültür malı, yapılacak veya yapılmış olabilecek her hangi bir itirazın tasdik, ref'i veya feshine intizaren Genel Müdür tarafından geçici olarak derhal tescil olunur.

6. Şayet Genel Müdür itiraz yazısını aldığı tarihten itibaren altı ay zarfında muteriz Yüksek Akıd Taraftan itirazın kaldırıldığını bildiren bir yazı almamışsa, tescil talebinde bulunan Yüksek Akıd Taraf ilerideki fıkrada gösterilen hakem usulüne başvurabilir.

7. Tahkim talebi, Genel Müdürün itiraz yazısını aldığı tarihi takibedecek en geç bir yıl içinde yapılmış olmalıdır. Uyuşmazlığa taraflardan herbiri birer hakem tayin eder. Bir tescil talebi birden fazla itiraza maruz kaldığı takdirde, itiraz sahibi Yüksek Akıd Taraflarca müştereken bir hakem tayin olunur. Bu iki hakem, işbu Tüzüğün birinci maddesinde gösterilen milletlerarası listedeki şahıslar arasından bir üçüncü hakem seçerler; bu seçmede uyuşmadıkları takdirde, milletlerarası listeden intihabı şart olmıyan bir üçüncü hakemin seçilmesini Milletlerarası Adalet Divan Başkanından isterler. Bu suretle teşekkül eden hakem mahkemesi kendi muhakeme usulünü tayin eder. Kararları kesindir.

8. Yüksek Akıd Taraflardan herbiri, kendisinin Taraflardan biri bulunduğu bir itiraz halinde, önceki fıkrada sözü geçen hakem usulünün tatbikini arzu etmediğini beyan edebilir. Bu takdirde, bir tescil talebinde vakı olan itiraz Genel Müdür tarafından Yüksek Akıd Taraflara bildirilir. İtiraz, ancak Yüksek Akıd Taraflardan oy verenlerin üçte ikisinin kararı ile teyidedilebilir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, Sözleşmenin 27'nci maddesiyle kendisine verilen yetkiye dayanarak bir toplantı yapılmasını gerekli bulmadıkça oylama, yazışma yoluyla yapılır. Genel Müdür, oylamanın yazışma yoluyla yapılmasına karar verdiği takdirde, Yüksek Akıd Tarafları, kendilerine bu yolda yapılacak tebligatın sevki tarihinden itibaren geçecek altı ay içinde oylarını mühürlü zarflar içinde göndermeye davet eder.

Madde-15

Tescil:

1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, kendisinden tescil talebedebilecek her hangi bir kültür malının, bu talep 14'ncü maddede bildirilen müddet içinde itiraza uğramadıkça, sicile bir sıra numarası altında kaybeder.

2. Bir itirazın serd edilmesi halinde ve 14'ncü maddenin 5'nci fıkrasında açıklanan husus dışında, Genel Müdür, bir kültür malının sicile kaydını, ancak itirazın kaldırılması veya 14'ncü maddenin 7'nci fıkrasıyla veya aynı maddenin 8'nci fıkrasıyla kastedilen muamelelerin ikmalinden sonra işbu itirazın teyidedilmemesi halinde icra eder.

3. 11'nci maddenin 3'ncü fıkrasının kasdettiği halde, Genel Müdür tescil muamelesini Kültür Malları Genel Komiserinin müraعاتı üzerine yapar.

4. Genel Müdür, her tescilin tasdikli bir örneğini Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri ile Yüksek Akıd Taraflara ve tescil talebinde bulunan tarafın müraعاتı üzerine, Sözleşmenin 30'ncu ve 32'nci maddelerinde gösterilen bütün diğer devletlere gönderir. Tescil bu örneklerin gönderilmesinden otuz gün sonra muteber olur.

Madde-16

Kaydın silinmesi:

1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, aşağıdaki hallerde bir kültür malının kaydını sicilden sildirir:

- a) Kültür malı ülkesi üzerinde bulunan Yüksek Akıd Tarafın talebi üzerine;
- b) Şayet tescil talebinde bulunan Yüksek Akıd Taraf Sözleşmeye son vermiş ve işbu son verme keyfiyeti yürürlüğe girmişse;
- c) 14'ncü maddenin 5'nci fıkrasında bildirilen durumda 14'ncü maddenin 7'nci ve 8'nci fıkralarında gösterilen usulde bir itiraz teyidedilmiş bulunursa.

2. Genel Müdür, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine ve tescil örneği kendilerine gönderilmiş bulunan bütün devletlere sicilden silinen her kaydın tasdikli bir örneğini gönderir. Silinme keyfiyeti, gönderme tarihinden itibaren 30 gün sonra muteber olur.

BÖLÜM – III

Kültür mallarının nakli

Madde - 17

Dokunulmazlık hakkı istihsalı için usul:

1. Sözleşmenin 12'nci maddesinin 1'nci fıkrasında gösterilen talep, Kültür Malları Genel Komiserine yapılır. Bu talepten önce, talebin dayandığı sebepler açıklanmalı, nakledilecek kültür mallarının sayısı ve önemi, bunların halihazır mevkii, nakledilmeleri düşünülen yer, kullanılacak taşıtlar, takibolunacak yol, nakliyatın yapılacağı tarih ve diğer faydalı bilgiler tasrih olunmalıdır.

2. Genel Komiser, lüzumlu göreceği kimselerin mütalaalarını aldıktan sonra yer değişimini haklı bulursa, tatbik şekli üzerinde koruyucu devletler delegeleriyle danışmalarda bulunur. Bu danışmadan sonra, yapılacak nakliyattan muhasım tarafları haberdar eder ve bu bildiriye lüzumlu bütün bilgileri ekler.

3. Genel Komiser, naklolunan kültür mallarının munhasıran talepten önce bildirilenlerden ibaret olduğunu, nakliyatın kabul edilen şartlar altında cereyan ettiğini, belirtici işaretin mevcud olduğunu temin üzere bir veya birkaç müfettiş tayin eder. Bu müfettiş veya müfettişler, nakliyatı gideceği yere kadar takibederler.

Madde – 18.

Yabancı memleketlere yapılacak nakliyat:

Özel koruma altında cereyan eden nakliyat başka bir memleket ülkesine yapılmakta ise, sade Sözleşmenin 12'nci maddesiyle işbu Tüzüğün 17'nci maddesine değil, aynı zamanda aşağıda bildirilen hükümlere de tabidir:

a) Kültür malları başka bir devlet ülkesinde bulunduğu müddetçe bu devletin emanetinde sayılır. En az değerdeki kendi kültür mallarına karşı göstereceği itınayı bunlara karşı da göstermekle mükelleftir.

b) Emanetçi Devlet, bu malların muhasematın sonundan evvel inde etmez. İade keyfiyeti, bu yoldaki talep tarihinden itibaren altı ay içinde gerçekleştirilir.

c) Birbiri ardınca yapılacak nakliyat sırasında ve başka bir Devlet ülkesinde iken kültür malları hiçbir suretle müsadere edilemeyeceği gibi ne emanet sahibi ne de emanetçi devletlerce bunlara tasarruf olunmayacaktır. Bununla beraber, iş bu malların muhafazası gerektiği zaman, emanetçi devlet bu malları birinci maddede bildirilen şartlar altında ve emanet sahibinin rızası ile bir üçüncü devletin ülkesine naklettirebilir.

d) Özel koruma altına alma talebinde, ülkesine nakliyat yapılacak devletin iş bu madde hükümlerini kabul ettiği hususu zikredilmelidir.

Madde - 19

İşgal altında ülke:

Bir Yüksek Âkîd Taraf ülkesini işgal eden diğer bir Yüksek Âkîd Taraf, bâzı kültür mallarını bu ülkenin başka bir noktasında bulunan bir sığınağa nakleder ve bu arada iş bu tüzüğün 17 nci maddesi hükümlerine tatbik edememiş bulunursa Kültür Malları Genel Komiserinin malı koruyan normal personelle görüştüktan sonra durumun bu nakliyatın yapılmamasını zaruri kıldığını yazılı olarak tasdik etmesi şartıyla ile sözü edilen Nakliyat Sözleşmesinin 4 ncü maddesinde bildirilen kaçak nakliyattan sayılmaz.

BÖLÜM IV

Belirtici İşaret

Madde - 20

İşaretin Konulması:

1. Belirtici işaretin tatbik edileceği yer ve seçkinlik derecesi her Yüksek Âkîd tarafın yetkili makamlarının takdirine bırakılmıştır. İşaret bilhassa bayrak ve kolçaklar üzerine tatbik olunabilir. Her hangi bir eşya üzerine boyanabileceği gibi ihtiyaca elverişli başka şekillerde de resmolunabilir.

2. Bununla beraber, silahlı bir çatışma zamanında ve sözleşmenin 12 ve 13 ncü maddelerinde derpiş edilen hallerde, daha mükemmel bir işaretleme yolu bulunmadığı takdirde, belirtici işaret gündüz havadan ve karadan aynı derecede açıkça görülebilecek şekilde taşıtlar üzerine yerleştirilebilir.

a) Özel koruma altındaki bir anıt merkezinin sınırlarını belirtecek şekilde muntazam aralıklarla:

b) Özel koruma altındaki başka gayrimenkul kültür mallarının giriş yerlerine konmalıdır.

Madde - 21

Şahısların Tanınması:

1. Sözleşmenin 17 nci maddesinin 2 nci fıkrasında (b) ve (c) bölüntülerinde sözü geçen şahısların yetkili makamlarca verilen ve üzerlerinde belirtici işaret bulunan damgalı kolçaklar takabilirler.

2. Keza belirtici işareti taşıyan kimlik kartlarını üzerlerinde bulundururlar. Bu kartın üzerinde, en az ilgilinin adı ve soyadı, doğum tarihi, rütbe ve pâyesi ile sıfatı yazılı bulunmalıdır. Kart bundan başka sahibinin fotoğrafı ile imza veya parmak izlerini veya hem imza, hem de parmak izlerini ihtiva etmeli ve yetkili makamların soğuk damgasıyla damgalanmış bulunmalıdır.

3. İş bu tüzüğe ekli bulunan modeli örnek tutarak her Yüksek Âkîd Taraf kendi kimlik modelini tayin eder. Yüksek Akıt Taraflar kabul ettikleri kartların modellerini birbirlerine bildirirler. Her kart mümkün oldukça en az iki nüsha olarak tanzim olunup bir nüshası kartı veren Devletçe muhafaza edilir.

4. Yukarda sözü geçen şahıslar meşru bir sebep bulunmaksızın ne kimlik kartlarından ne de kolçakları taşıma hakkından mahrum edilebilirler.

Silahlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair Sözleşmeye ait

PROTOKOL

Yüksek Âkîd Taraflar aşağıda yazılı hususlar hakkında mutabıktırlar

I

1. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, kültür mallarının bir silahlı çatışma sırasında işgal etmiş bulunduğu ülkelerden ihracına mani olmayı taahhüdeder; bu kültür malları, La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde imzalanmış olup silahlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair bulunan Sözleşmede tarif edilmiştir.

2. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, doğrudan doğruya veya bilvasıta işgal altındaki her hangi bir ülkeden ithal edilen kültür mallarının yediemine tevdiini taahhüdeder. İşbu yediemin kararı ya doğrudan kendi makamlarınca ithalde, ya da bu yapılmadığı takdirde, mahreç ülke makamlarının talebi üzerine verilir.

3. Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, evvelce işgal altında bulunmuş olan ülkenin yetkili makamlarına kendi nezdinde bulunup 1 nci madde prensiplerine aykırı olarak ihracedilmiş olan kültür mallarını muhasamatın sonunda iade etmeyi taahhüdeder. Bu mallar harb zararları karşılığı olarak asla alıkonamazlar.

4. Kendi işgalindeki ülkede kültür mallarının ihracına mani olmakla mükellef bulunmuş olan Yüksek Âkîd Taraf, bu malları elinde bulunduran ve bunları önceki fıkra hükümlerine uygun olarak iade edecek olan iyi niyet sahibi kimseleri tazmin eder.

II

5. Bir Yüksek Âkîd Tarafın ülkesinde iken bu Yüksek Âkîd Tarafça bir silahlı çatışmadan mütevellit zararlara karşı korumak için başka bir Yüksek Âkîd Taraf ülkesine emanet edilmiş bulunan kültür malları muhasamat sonunda bu devletçe menşe memleket yetkili makamlarına teslim edilecektir.

6. İşbu Protokol 14 Mayıs 1954 tarihini taşıyacak ve La Haye'de 21 Nisan-14 Mayıs 1954 tarihleri arasında toplanmış olan konferansa davet edilmiş bulunan bütün devletlerin imzasına 31 Aralık 1954 tarihine kadar açık tutulacaktır.

7. a) İşbu Protokol, imza eden devletlerin anayasa usullerine göre tasdikine arz olunacaktır.

b) Tasdik belgeleri, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi olunacaktır.

8. İşbu Protokol, yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, 6 ncı fıkrada açıklanan imza sahibi olmıyan bütün devletlerin ve keza Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı İcra Konseyince katılmaya davet edilmiş her hangi başka bir devletin katılmasına açık bulundurulacaktır. Katılma, bir katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi suretiyle yapılır.

9. 6 ncı ve 8 nci fıkralarda kasdolan devletler, imza, tasdik veya katılma sırasında işbu Protokolün I nci veya II nci kısımları hükümleriyle bağlı olmıyacaklarını beyan edebilirler.

10. a) İşbu Protokol, 5 tasdik belgesinin tevdi tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

b) Bu tarihten sonra, her Yüksek Âkîd Taraf için, tasdik veya katılma belgelerinin tevdi tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

c) La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde imzalanmış olup silahlı bir çatışma halinde kültür mallarının korunmasına dair bulunan Sözleşmenin 18 ve 19 ncu maddelerinde açıklanan durumlar muhasamat halindeki Taraflarca, muhasamat veya işgalin başlamasından evvel veya sonra tevdi edilen tasdik ve katılmaları derhal muteber kılar. Bu hallerde, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü tarafından 14 ncü madde hükümlerine göre yapılacak tebligat, en suretli yoldan yapılacaktır.

11. a) İşbu Protokol, yürürlüğe girmesi tarihinde taraf olmuş devletlerden her biri, altı ay zarfında fiilen tatbik mevkiine konulması için kendisi bakımından gerekli olan bütün tedbirleri alır.

b) İşbu Protokolün yürürlüğe girmesinden sonra tasdik veya katılma belgelerini tevdi etmiş olan devletler için bu müddet, işbu tasdik veya katılma belgelerinin tevdi tarihinden itibaren altı aydır.

12. Her Yüksek Âkîd Taraf, tasdik veya katılma sırasında veya bundan sonraki her hangi bir zamanda, milletlerarası münasebetlerini sağladığı ülkelerin tamamının veya bir kısmının işbu Protokol hükümlerine tabi olacağını Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı

Genel Müdürüne tevdi edeceği bir tebliğ ile beyan edebilir. İşbu tebliğ, alınması tarihinden üç ay sonra hüküm kazanır.

13. a) Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, kendi adına veya milletlerarası münasebetlerini sağladığı her hangi bir ülke adına işbu Protokolü sona erdirmeye hakkına sahiptir.

b) Sona erdirmeye, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi olunacak yazılı bir belge ile tebliğ olunur.

c) Sona erdirmeye, buna dair belgenin alındığı tarihten bir sene sonra hüküm ifade eder. Şu kadar ki, bu bir senenin bitiminde sona erdiren Taraf bir silahlı çatışmaya girişmiş bulunursa, sona erdirmeye hükmü, muhasamat sonuna kadar ve her halde kültür mallarının menşesine iadesi işleminin tamamlanmasına kadar durur.

14. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü, 7, 8 ve 15 nci maddelerde beyan olunan bütün tasdik, katılma veya kabul belgelerini ve keza 12 ve 13 nci maddelerde açıklanan tebligat ve sona erdirmeye beyanlarının kendisine tevdi edilmesinden, 6 ve 8 nci maddelerle gösterilen devletlere ve Birleşmiş Milletler Teşkilâtına bilgi verir.

15. a) İşbu Protokol, Yüksek Âkîd Taraflardan üçte ikisinden ziyadesince bu yolda bir talep vâkı oldukça yeniden gözden geçirilir.

b) Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürü bu maksatla bir konferans toplar.

c) İşbu Protokolda yapılacak tadilat, konferansta temsil olunan devletlerin oy birliği ile ve Yüksek Âkad Tarafların her birince kabul edilmedikçe yürürlüğe girmez.

d) (b) ve (c) bölüntülerinde gösterilen konferansta karar altına alınacak tadilatın Yüksek Âkad Taraflarca kabulü, resmi bir belgenin Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürüne tevdi suretiyle yapılır.

e) İşbu Protokolde yapılacak tadilatın yürürlüğe girmesinden sonra ancak işbu Protokolün muaddel metni tasdik veya katılmaya açık bulunacaktır.

Birleşmiş Milletler Anayasasının, 102 nci maddesi gereğince işbu Protokol, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı Genel Müdürünün müracaatı üzerine Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğince tescil olunacaktır.

İşbu Protokol, aşağıda imzaları bulunan yetkililerce imzalanmıştır.

La Haye'de 14 Mayıs 1954 tarihinde, her biri ayrı ayrı muteber olan Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça dört metinden ibaret bir tek nüsha halinde hazırlanmış olup işbu nüsha Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı arşivlerinde muhafaza edilecek ve aslına uygun musaddak örnekleri 6 ve 8 nci maddelerde gösterilen bütün devletlerle Birleşmiş Milletler Teşkilâtına tevdi olunacaktır.